

Evaluering av forebyggende tiltak mot tap av rein til rovvilt

Liv Jorunn Hind, Berit Hansen, Svein Morten Eilertsen
Bioforsk Nord Tjøtta

Fylkesmannen finansierer konfliktdepende og forebyggende tiltak i et forsøk på å begrense tap av rein til rovvilt. Enkelte tiltak har blitt ansett som mer effektive enn andre og har dermed større sjanse for å bli finansiert enn andre. Spørsmålet er om disse prioriterte tiltakene virkelig er mest effektive, eller om det finnes andre tiltak som burde fått større oppmerksomhet. Vi har spurt reindriftra for å få deres erfaringer og holdninger på området.

Bakgrunn

Dette er et nordisk prosjekt med kontakt mellom norske, svenske og finske forskningsmiljø innen reindrift. På norsk side har vi sammenstilt ulike forebyggende tiltak som har vært finansiert av Fylkesmannen i perioden 1990-2007. Resultatene bygger på en gjennomgang av omsøkte og finansierte tiltak hos Fylkesmannen (samt vurdering av disse), spørreundersøkelse blant næringa om deres holdninger og erfaringer med ulike tiltak, feltarbeid og deltakelse på møter organisert av både næringa og forskningsmiljø.

Vurdering av prioriterte tiltak

Ved vurderingen av tiltakene har vært på forebyggende effekt, ressursinnsats, dyrevelferd og kulturelle og driftsmessige forhold vært vektlagt. Fylkesmannen har finansiert følgende tiltak rettet mot reindriftra:

- Ekstraordinært tilsyn i kalvingsperioden/kalving i gjerde
- Gjerder/intensiv gjeting utenom kalvingsperioden
- Tilleggsfóring/vinterfóring
- Ekstraordinær flytting

I tillegg har Fylkesmannen bevilget penger til tiltak rettet mot rovvilt. Disse tiltakene kan ha konfliktdepende så vel som tapsreducerende effekt:

- Skadefellingstillatelse
- Jakkurs/veiledning
- Bestandsregistrering
- Dusør for innmelding av nye ynglinger og hekkeområder

Effekten av de ulike tiltakene varierer i stor grad ut fra blant annet geografiske, klimatiske, topografiske og tradisjonelle forhold. Felles for

tiltakene er at de er arbeids-, tids- og kostnadskrevende, samt at de medfører ulike grader av driftsendringer. Kostnadene og ulempene må derfor ses i forhold til gevinsten som oppnås ved redusert tap. I praksis gjennomføres enkelte av tiltakene i kombinasjon med hverandre. Fylkesmannen finansierer imidlertid tiltakene enkeltvis.

I følge rapporter og søknader hos Fylkesmannen er ekstraordinært tilsyn i kalvingsperioden det mest benyttede tiltaket i alle reindriftsfylkene. I følge brukerne er dette det tiltaket som er lettest å få midler til og dermed den eneste muligheten mange har.

Bidrag fra reindrifta

Næringa er som forventet i stor grad samlet om at det eneste tiltaket som fungerer over tid er bedre kontroll på, og mindre bestander av rovvilt i beiteområdene. De har likevel mange forslag til hvordan dagens tiltak kan forbedres for å gjøre det beste ut av situasjonen. Mange av disse dreier seg om en strukturell endring av søknadssystemet hos Fylkesmannen. Et viktig eksempel på dette er søknadsperioden med frist en gang i året. Reindrifta er ei næring hvor dyrene går ute og livnærer seg på naturlige beiteressurser hele året. Derfor er det også behov for å igangsette tiltak hele året. Næringa har et ønske om at det i større grad blir tatt høyde for at driftsformer varierer og at det er andre behov enn de tiltakene Fylkesmannen prioriterer.

Flere forslag fra reindrifta er

- Bedre informasjons og motivasjonsarbeid
- Tiltak av varig karakter
- Bruk av næringas kunnskap om reindrift i forbindelse med rovvilt og lokale forhold bør vektlegges
- Kvalitetssikring av bestandsregistreringer

Videre bør man se nøye på strukturen rundt de tiltakene som blir prioritert. Det er viktig å teste den forebyggende effekten og evaluere konsekvensene or næringa ved nye tiltak, før man oppfordrer næringa til å ta dem i bruk. Tiltak som er kostnads- og tidkrevende for den enkelte uten å ha den tapsreduserende effekten, forverrer på mange måter situasjonen. Mislykkede strategier kombinert med tvil knyttet til tapstall og bestandsestimater for rovvilt, gjør at mange innen næringa mister tilliten til forskning og forvaltning. På samme måte registrerer man at forvaltninga til en viss grad har mistet tillit til de rapportene og tapstallene de får oppgitt av næringa. Konstruktiv dialog mellom partene er viktig for å kunne finne effektive forebyggende tiltak. For å gjøre denne dialogen mulig må det svekkede tillitsforholdet bygges opp på begge sider.

Det etterspørres et forskningsrettet samarbeid mellom Norge, Sverige og Finland på radiobjeller som forebyggende tiltak. Dette er et tiltak næringa

har stor tiltro til. Foreløpige resultater viser at bruk av radiobjeller letter tilsyn og gjeting av reinen. Indirekte har radiobjellene forebyggende effekt ved at reinerne raskt kan få indikasjon på at reinflokken blir forstyrret og skremt. Reingjeterne kan dermed raskt finne reinflokken og, ved eventuelle rovviltangrep, skremme bort rovviltet. Radiobjellene vil også kunne øke sannsynligheten for å gjenfinne og dokumentere at rein er drept/skadet av rovvilt. Fortsatt er stykkprisen på "bjellene" høy, og en del teknisk videreutvikling gjenstår.

Konklusjon

Flere av de forebyggende tiltakene som benyttes i dag vurderes av reindriftsutøvere som delvis gode og blir akseptert i ulike distrikt. Vi ser imidlertid et klart behov for mer fleksibilitet innen søknadsperioden og prioriterte tiltak. Det etterspørres i denne sammenheng at forvaltninga må ha et mer helhetlig blikk på reindriftsåret når det avgjør hva slags tiltak som skal gis tilsagn.

Ser man bort fra rovvilt anser mange utbygging og arealinngrep i beiteområder som den største trusselen for reindrifta. Det er informasjon som er nyttig å ha med seg når man vurderer forvaltninga av reindrifta i framtiden.

For mer informasjon finnes rapporten i sin helhet på hjemmesiden til Bioforsk (www.bioforsk.no) og Norsk Viltskadesenter (www.vilstadesenter.no)

- Eilertsen, S.M., Hind, L.J., Hansen, B. og Bjøru, R. 2008. Evaluering av forebyggende tiltak mot tap av rein til rovvilt. Bioforsk Rapport, Vol.3 Nr.130

Fagredaktør denne utgaven:
Inger Hansen, Bioforsk Nord Tjøtta

Ansvarlig redaktør:
Forskningsdirektør Nils Vagstad, Bioforsk

ISBN 978-82-17-00514-8
ISSN 0809-8654

www.bioforsk.no

Norsk viltskadesenter Bioforsk Nord Tjøtta 8860 Tjøtta

Tlf.: 92 69 64 17

Faks: 75 04 40 31

e-post: tjotta@bioforsk.no

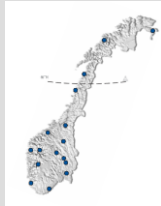
Kontaktperson: Inger Hansen

www.viltskadesenter.no

Bioforsk:

Trygg matproduksjon, rent miljø og økt verdiskapning basert på langsiktig ressursforvaltning

- Lokalisert over hele Norge
- Organisert i sju sentra
- 500 medarbeidere
- Omsetning 320 mill. kr

Bioforsk, Fr. A. Dahlsvei 20, 1432 ÅS
Tlf. 03 246 / 406 04 100
Faks. 63 00 92 10
post@bioforsk.no